

WILHELM DILTHEY (1833.- 1911.)

SADRŽAJ

1. ŽIVOT I DJELA

1. ŽIVOT I DJELA

Rodio se 1833. u Biebrichu, a umro je 1911. u Južnom Tirolu. Kao i Schopenhauer, Kierkegaard, Marx i Nietzsche, tako i Dilthey pripada plejadi velikih i znamenitih filozofa 19. stoljeća. Ipak Dilthey je za razliku od gore navedenih filozofa bio pravi, školovani filozof koji je imao i velik akademski utjecaj i karijeru. Filozofski se rad Diltheya može staviti pod kantovski naslov *Kritika historijskog uma*. Dilthey je, naime, filozof duhovnih znanosti u stoljeću historijske naobrazbe.

Široki duhovno-znanstveni studij kojeg je započeo u Heidelbergu Dilthey je i sjajno apsolvirao. Prema želji oca (protestantskog dvorskog propovjednika) Dilthey je studij započeo s teologijom. No ubrzo je porasla njegova distanca prema protestantskoj ortodoksiji. Njegov je učitelj bio liberalni hegelovac Fischer. Studij teologije ipak završava u Berlinu. Studira zatim filologiju, filozofiju i povijest. Diplomira sve te discipline i radi kao profesor na gimnaziji. Nakon nekog vremena se ipak odlučuje upustiti u akademske vode. Dobiva katedre u Baselu, Kielu, Breslau i konačno u Berlinu. Ipak, njegovo je djelo ostalo torzo, sve dok mu učenici nisu izdali sve neobjavljene spise.

Veliko značenje Diltheya leži bez sumnje u njegovim stalnim nastojanjima oko historijskog i sustavnog postavljanja duhovnih znanosti. S pojmom »duhovne znanosti«, kojeg je lansirao sredinom 19. stoljeća, nastojao se Dilthey ograditi od prirodnih znanosti i to ne samo filološko-literarne ili povijesne znanosti, već »sve znanosti djelatnog čovjeka«, dakle i današnje socijalne znanosti.

Protiv prirodno-znanstvenog usmjerenog pozitivizma (Comte i Mill), ali istovremeno i idealističke metafizike, Dilthey je utemeljio samostalnost i metodičku naročitost duhovnih znanosti čije su činjenice drugačije od prirode, »samo iznutra shvatljive«. Dilthey stoga misli da samo ono što duh stvara može biti razumljivo. Smatrao je stoga da u Kantovim žilama teče sok prorijeđenog uma, pa je takvom mišljenju suprotstavio konkretnu povijesnu spoznaju kao »voljnu, osjećajnu i predstavljaju bit«. Dok je Dilthey bio u ranijoj fazi svoga rada zaslužan za razvitak duhovnih znanosti (osobito deskriptivne psihologije), dotle je u kasnijoj fazi

interes njegovih istraživanja bio u razvijanju hermeneutičke teorije, koja je u centar stavila pojam »shvaćanja« (Verstehen). U svojoj hermeneutici povezuje Dilthey doživljaj, izraz i shvaćanje u jedan kontekst na opširnoj bazi života. Prednost shvaćanja postala je karakteristična oznaka duhovnih znanosti kao filozofije života (Lebensphilosophie).

Dilthey se posebno zanosio Schleiermacherovom filozofijom. Napisao je i studije o Leibnizu, Friedrichu Velikom, mladom Hegelu, Lessingu, Goetheu, Novalisu i Hoelderlinu. M. Scheler je postavio Diltheya kao filozofa života u red filozofa ranga Nietzschea i Bergsona. Diltheyevu je nauku posebno u naše dane propagirao H.G. Gadamer u okvirima svoje filozofske hermeneutike.